

Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier

Av Helge Ridderstrøm (førsteamanuensis ved OsloMet – storbyuniversitetet)

Sist oppdatert 20.04.22

Biografisk og selvbiografisk roman

Også kalt “biografiroman” og “romanbiografi”. Fiksjonalisert biografi og biografi med tydelige dikteriske innslag, eventuelt selvbiografisk. En roman som er basert på sanne opplysninger om en persons liv, for eksempel forfatterens egne opplevelser.

“Den biografiske romanen har vært heftig omdiskutert. Hva er fakta? Hva er oppdiktet? [...] Enkelte hater sjangeren og kaller den en feig bastardsjanger. Noen mener den lar seg forsvare fordi også påståtte biografier er fiksjoner. Andre hevder at den på sitt beste utforsker temaer som ikke så enkelt lar seg innsirkle når man er bundet opp til “virkeligheten”.” (Fredrik Wandrup i *Dagbladet* 31. desember 2016 s. 46)

“I moderne litteratur er skillet mellom skjønnlitteratur og sakprosa tidvis utvasket. Når biografien utgis som en roman, er det ikke lenger lett å vite hvor virkeligheten stopper og fantasien tar over. Viktige kjennetegn ved biografiske romaner er at hovedpersonen i boka gjerne heter det samme som forfatteren og har klare likhetstrekk med ham eller henne. Hovedpersonen er ofte en jeg-forteller, og bipersonene er ofte virkelige personer. De biografiske romanene tematiserer forholdet mellom fiksjon og virkelighet.” (<https://senjavgsbiblioteket.wordpress.com/fordypningsoppgaven/biografiskselvbiografiske-romaner/>; lesedato 05.01.22)

“Biographical novels allow for departures from the known facts, for the imaginative closure of historiographical gaps, and for an internal view of the protagonist.” (Julia Lajta-Novak i <https://julia-novak.at/en/portrait-of-the-woman-artist-gender-and-genre-in-biofiction/>; lesedato 11.01.22) Et verk innen sjangeren “will usually select only a few dramatically interesting episodes and a specific period of the subject’s life, and expand these as much as possible.” (Vanessa Guignery i <https://www.cairn.info/revue-etudes-anglaises-2007-2-page-160.htm>; lesedato 11.01.22)

“I den biografiske romanen gjelder det rett og slett å stole på at forfatteren gir et sannferdig bilde av personene og hendelsene som tegnes opp for leseren. Gjennom sin fortellerglede og formidlingsevne viser de deg spennende og gåtefulle mennesker, ukjente miljøer og historiske fakta.” (Eli Seim i <https://www.xn--slv-berget-l8a.no/Anbefalinger/Lesetips/Biografiske-romaner>; lesedato 05.01.22)

“A traditional biographical novel is intent on capturing the essence, the existential quality of an individual’s life. Its aim is to arrive at the knowledge of the real other. In short, biographical fiction should be an ideal combination of what Hannah Arendt calls ‘what’ the person is and ‘who’ he is (the ‘what’ refers to a type, a character, i.e. man’s qualities, gifts, talents, shortcomings; the ‘who’ stands for the living essence of the person). But before it can reach such an aim, it first needs to negotiate its way between two opposite orders. Being aware of the tensions or frictions between recalcitrant facts and fictional models, its difficult enterprise is to accommodate the two orders: factual and fictional.” (Robert Kusek i <https://www.cambridge.org/core/books/abs/authors-on-authors/biographical-novel-about-a-writer-the-genre-and-its-hybridity/>; lesedato 13.01.22)

Biografiske romaner befinner seg i “the productive intersections of history, personality, and storytelling [...] history is not fixed, not predetermined [...] it shows that the individual in question lived with a sense of freedom and possibility, or at least uncertainty, and that both individual agency and chance and twists of fate played a part in their lives. This can be made manifest in the biographical novel either as a plausible revision of the received version of history in a manner that, for instance, uncovers the roles played by marginalized individuals, or it can be presented as a sort of counterfactual history that explores what might have happened if things had happened otherwise and other decisions had been made. If this is so, however, it means that the effects of biographical fiction remain fundamentally dependent upon history and “fact,” or at least upon the received version of history and fact.” (James Corby i <https://electronicbookreview.com/essay/genre-defining-michael-lackeys-conversations-with-biographical-novelists/>; lesedato 13.01.22)

Den amerikanske litteraturforskeren Michael Lackey har blant annet redigert bøkene *Truthful Fictions: Conversations with American Biographical Novelists* (2014) og *Biographical Novelists: Truthful Fictions across the Globe* (2018). “[E]ssential to Lackey’s evaluation of biofiction, is the possibility that even when facts are altered, and entirely invented situations, scenarios, and characters are introduced, it may still be possible to claim that a biographical novel conveys truth in some sense. [...] biofiction can principally lay claim to a deep emotional and psychological truth, a truth of the interior life, of consciousness – a kind of truth that is not ultimately dependent on a direct and unwavering correlation with historical facts. [...] overlooked instances of oppression and prejudice – historical blind-spots ripe for revisitation, reclamation, re-evaluation, and revision [...] This imbues the truth of biographical fiction with an ethical motivation to uncover past injustices and to give a voice to the historically marginalized and dispossessed. [...] we have become increasingly aware in recent times that history is full of omissions and that there is a desire to “address the silences” [...] one obvious advantage of writing about figures who were denied a voice in historical accounts is that often relatively little is known about them, and this lack of information provides space for the biographical novelist’s imagination to flourish.” (James Corby i <https://>

electronicbookreview.com/essay/genre-defining-michael-lackeys-conversations-with-biographical-novelists/; lesedato 13.01.22)

“Often these forgotten personal stories have wider social implications, and by focusing attention on them biographical novelists effectively invite a reconsideration of social history. This is clear in the case of Einar Wegener/Lili Elbe, a Danish transgender woman and one of the first people to go through gender reassignment surgery. David Ebershoff, who takes Wegener as the protagonist of his novel *The Danish Girl* [2000], comments: “When I first came across the story in the 1990s, she was not well known, and history had partially lost her. She was not as known as she deserved to be as a transgender pioneer and as someone significant in LGBT history [...] One of the efforts of *The Danish Girl* is to pull her story and her life out of the obscurity that it was in at the time.” (92)” (James Corby i <https://electronicbookreview.com/essay/genre-defining-michael-lackeys-conversations-with-biographical-novelists/>; lesedato 13.01.22).

“The restrictions of straight biography frequently close out any effort to imagine the feelings of the figure at the center of the narrative. One has to rely on letters or journals or interviews for confirmation, and of course even those can be defective. [...] There is a truthfulness in fiction that is simply unavailable to the academic biographer. [...] If this person is someone of interest for one reason or another, there is all the more reason to want to know them and their world more deeply. [...] Facts – actual names and dates, places, events – are the building blocks of biographical novels, and writers who disregard them do so at their peril. But there comes a point in constructing a narrative when what you can say and know in any scholarly way becomes hopelessly unsatisfactory.” (Jay Parini i <https://lithub.com/reading-in-a-boom-time-of-biographical-fiction/>; lesedato 23.09.21)

“Such works do not masquerade as lives; rather, they imaginatively take the place of biography where perhaps there can be no genuine life writing for lack of materials. [...] somewhat analogous to the novel as biography (for example, Graves’s *I, Claudius*) is the autobiography thinly disguised as, or transformed into, the novel. This group includes such works as Samuel Butler’s *Way of All Flesh* (1903), James Joyce’s *Portrait of the Artist as a Young Man* (1916), George Santayana’s *Last Puritan* (1935)” (Paul Murray Kendall i <https://www.britannica.com/art/biography-narrative-genre/Biographical-literature-today>; lesedato 23.09.21).

“Biographical novels are endlessly fascinating. They are fictional – often highly researched but still fictional – accounts of a real person’s life. *The Paris Wife*, about Ernest Hemingway and Hadley Richardson. *The Other Boleyn Girl*, about Mary Boleyn and her sister Anne. *In Cold Blood*, Truman Capote’s reconstruction and retelling of the murder of the Clutter family. [...] Even the most interesting person does not lead his or her life in a plot. An author needs to determine not only what events to subtract and re-order in the life of her subject, but what to

fictionalize and add. Perhaps your Civil War nurse visits an imaginary hospital in Atlanta, or even a real one in which you can't prove that she ever set foot. Your story may be better for the invention. [...] Readers come to any historical novel, biographical or otherwise, partly to learn about a bygone era.” (Sally Koslow i <https://careerauthors.com/12-rules-for-writing-a-biographical-novel/>; lesedato 23.09.21)

Den franske forfatteren Gatién de Courtilz de Sandras skrev romaner som lignet sanne, selvbiografiske historier (memoarer): *De Rocheforts memoarer* (1688) og *D'Artagnans memoarer* (1700) (Madelénat 1984 s. 165-166).

Andre eksempler:

Stefan Zweig: *Marie Antoinette* (1932)

Carl Fredrik Engelstad: *Frans fra Assisi: Trubadur og helgen* (1942)

Jens Bjørneboe: *Drømmen og hjulet* (1964) – om dikteren Ragnhild Jølsen

Grete Povlsen: *Ingeborg: En ægteskabshistorie* (1985) – om den danske forfatteren Ingeborg Stuckenberg

Finn Abrahamowitz: *Smertens mester: Roman om Herman Bang i halvfemsernes Paris* (1985) – om den danske forfatteren Herman Bang

Hans L. Midbøe: *Camilla* (1987) – om Camilla Collett

Odd Kvaal Pedersen: *Narren og hans mester: En roman fra kunstmaler Hertervigs tid* (1987)

Karsten Alnæs: *Sabina* (1994) – om den russiske psykiateren Sabina Spielrein

Dorrit Willumsen: *Bang* (1996) – om Herman Bang, slutten av hans liv

Enel Melberg: *Herr Brecht og hans kvinner* (1999) – fire av den tyske dramatikerens Bertolt Brechts kvinnelige venner forteller om sine personlige erfaringer med Brecht

Lars Amund Vaage: *Den framande byen: Ein roman om Wilhelm Reich* (1999) – Reich var en østerriksk psykoterapeut

Joyce Carol Oates: *Blonde* (2000) – om Marilyn Monroe; Oates beskrev boka som et “radically distilled life in the form of fiction” (gjengitt fra Pugh 2005 s. 165)

Colm Tóibín: *Mesteren* (på norsk 2006) – om den amerikanske forfatteren Henry James

Franskmannen Max Gallo skrev biografiske romaner om Napoleon. Hans landsmann André Maurois skrev biografiske romaner om Byron, P. B. Shelley, George Sand, Balzac, Disraeli, Turgenjev.

Amerikaneren Irving Stones bøker “are, technically, novels, but their aim is to convey truth as it might have been” (<https://www.science.org/doi/10.1126/science.211.4479.270>; lesedato 15.12.21). Stones *The Origin: A Biographical Novel of Charles Darwin* (1980) bruker dialoger til å inkludere “the words of a letter into someone’s oral discourse. [...] In fact, one has to be something of a Darwin aficionado to appreciate the immense labor invested in this book – to recognize how many of its voluminous and tiny details are facts of Darwin’s life. [...] Stone’s method suggests a parlor game for the initiated; identify your favorite Darwinian facts and passages beforehand, and tick off Stone’s creative utilization as you go. [...] Others may object to the sheer length arising from Stone’s decision to fit in every one of those 10,000 facts – 731 pages of text. [...] Stone spent much time lovingly and laboriously getting every detail right – the dimensions of all additions to Darwin’s house, the names and skills of his servants, the latest fashions in dress and entertainment, and, above all, the minutiae of Darwin’s carefully kept accounts [...] Stone makes Darwin live as an individual but constructs him of cardboard as a thinker.” (<https://www.science.org/doi/10.1126/science.211.4479.270>; lesedato 15.12.21)

Den engelske romanforfatteren og biografen Peter Ackroyds *Chatterton* (1987) handler om “a cult figure celebrated by the Romantics as the apogee of neglected genius. At first this might seem anomalous in a writer dedicated to the destruction of the humanistic conception of an originating subjectivity. But on reading the novel it becomes obvious that Ackroyd has specifically chosen this Romantic hero in order to demonstrate how the poet disappears into his own texts which survive him. Within the novel textuality rules. Thomas Chatterton was born in Bristol, England, in 1752. He lived only to the age of eighteen, when he took his own life by swallowing arsenic (whether accidentally or on purpose remains an open question) [...] At the age of fifteen or sixteen he invented a fifteenth-century monk called Thomas Rowley, whose poems he wrote in authentic medieval style that took his admiring readers in. During his last year, when he moved to London, he failed to make a living for himself by writing despite a prolific output. His forgery of the imaginary Rowley’s poetry was exposed within a few years of his death, and with it he was quickly transformed into a Romantic emblem of the fate of neglected genius. [...] Ackroyd is evidently concerned to show from the start of his book that we all appropriate the past for our own purposes and in our own ways. There is no such thing as an objective past, let alone a recoverable figure of Chatterton. Wordsworth and his fellow Romantics had constructed their legend around the recently dead poet, a legend which is itself subject to a sea change by a subsequent age. Ackroyd is intent on undermining the Romantic image of Wordsworth’s “marvelous boy,” Coleridge’s “spirit blest,” Keats’s “child of sorrow,” de Vigny’s *poète maudit*, Oscar Wilde’s “pure artist.” All that survive from the Romantics’

elevation of the alienated gifted artist reliant on his innate imagination are the texts, and these are themselves forgeries. [...] Part Three celebrates the dissolution of the distinctions between authenticity and forgery, originality and imitation, reality and its representation in art. [...] Ackroyd shares the poststructuralists' distrust of history as something recoverable. He takes a stance similar to that adopted by Hayden White, who ridicules the traditional attempt to authenticate historical and other such discourses by checking them for their fidelity to the facts, because, as White writes, "the discourse is intended to constitute the ground whereon to decide *what shall count as a fact* in the matters under consideration and to determine *what mode of comprehension* is best suited to the understanding of the facts thus constituted" (White 3)." (Brian Finney i <https://www.jstor.org/stable/pdf/441621.pdf>; lesedato 18.03.22)

"Published in 2004, David Lodge's latest novel *Author, Author* [om den amerikanske forfatteren Henry James], appears as a change of direction in his production, particularly in terms of literary genre. Even though the indication "novel" appears on the cover of the book, its generic status is uncertain, oscillating between the historical novel and the biography. On the one hand, the book reads like a fascinating story with a range of narrative devices, a play on focalisation, strategies of suspense and the choice of one central and dramatic episode, but on the other hand it is a selective and chronological biography of Henry James containing very few invented episodes. [...] brought together in the hybrid expression "biographical novel." On the one hand, the common definitions of the novel emphasize its fictional dimension and its recourse to imagination, invention and illusion. On the other hand, biographies belong to referential genres which are supposed to convey authentic and verifiable facts; historians and biographers are bound by "a duty to historical truth-telling and the availability of evidence," to quote Lodge (2006, 30). [...] One of the most obviously fictional dimensions of *Author, Author* is linked to the way in which Lodge, in the main story, manages to penetrate James's inner consciousness through internal focalisation and third-person narrative, thus creating an interior voice in all its meanderings. [...] the narrator writes: "Henry, having breakfasted well, and perhaps paused on his way for some light refreshment" (42). The narrator thus points both to the impossibility for the biographer of knowing such details and to the novelist's necessary and therefore acceptable hypotheses. Hence, the adverb "perhaps" sounds like a self-reflexive comment reminding the reader of the mixed genre of the book [...] Lodge heavily researched his novel, reading several biographies and various sources which he mentions in the acknowledgements but also visiting places where James stayed. This entailed probing into the private life of a writer who, incidentally, was particularly hostile to biography as he asserted in 1914: "My sole wish is to frustrate as utterly as possible the post-mortem exploiter" (in Lodge 2006, 39) [...] "I really wanted to write a novel in which the joins between documented facts and imaginative speculation would be seamless and invisible" (2006, 52)." (Vanessa Guignery i <https://www.cairn.info/revue-etudes-anglaises-2007-2-page-160.htm>; lesedato 11.01.22)

Regissören (2006) av den svenske forfatteren Alexander Ahndoril handler om teater- og filmregissøren Ingmar Bergman. Romanen “öppnar sig för läsaren när regissören är i färd med att skriva manuset till *Nattvardsgästerna* [...] en berättelse om en präst i kris, en präst i onåd med Gud och med sig själv. Även Ingmar är i onåd. Som för att försvara sin livsväg inför prästfadern försöker han skapa en film som visar vad det hade blivit av honom om han vandrat dennes väg. Han hade blivit en tvivlande präst. Istället blev han en tvivlande regissör. Och han är inte ensam om att tvivla på sig själv. Gunnar Björnstrand och övriga skådespelarensemblen har vag tillit till hela filmprojektet. Finansiärerna, vännerna, och framför allt Bergmans far tvivlar på vad han egentligen håller på med. [...] Ahndoril påbörjade boken redan som 20-åring. Som inspiration ligger [Bergmans kone og stjernepianist] Käbi Lareteis berättelser om äktenskapet, Vilgot Sjömans tillbakablickande texter och Bergmans mammas publicerade dagböcker. Det skapades rubriker när Ingmar Bergman uttalade sig om boken. Han förkastade den och hånade dess försök att bygga litterära karaktärer på honom själv och Käbi. Enligt Ahndoril ringde Bergman upp och gav honom sitt gillande efter att ha läst den. Vad som är sant och inte sant i bokens handling är i det stora hela oviktigt. Människorna och omständigheterna är bara berättelsens ramverk. Bakom de kända namnen och tidsangivna händelserna, finns en formidabel berättelse som gestaltar sökandet efter nåden i konsten och kärleken, om det vuxna barnet som blivit bortskjutet men idogt söker efter föräldrarnas stolthet.” (Victoria Larm i <http://dagensbok.com/2013/02/07/alexander-ahndoril-regissoren-2/>; lesedato 11.03.21)

Mette Karlsvik ga ut *Bli Björk* i 2011, en roman om den islandske artisten Björk og hennes foreldre. Karlsvik “lager fiksjon av et levende menneske, slik Alexander Ahndorils gjorde i “*Regissören*” (2006), der Ingmar Bergman var hovedperson. Bergman kalte boka noe svineri. Björk syns det var “ekkelig” da hun hørte om Karlsviks roman.” (*Dagbladet* 21. november 2011 s. 38)

Den amerikanske forfatteren Norman Mailer skildrer i romanen *The Castle in the Forest* (2007) Adolf Hitlers opprinnelse og oppvekst. Lille Adolfs liv blir beskrevet gjennom øynene til en demon, Dieter, som leder gutten i den retningen som djevelen ønsker.

Hilde Susan Jægtnes’ *Jeg grunnla de forente stater* (2021) handler om Alexander Hamilton, som var George Washingtons nære samarbeidspartner og en av sju menn som skrev USAs grunnlov. “Jægtnes unngår fristelsen til å spraymale sin Hamilton i den ferdiglagde sjablongen av ham som amerikansk helt. For det første korrigerer hun proporsjonene ved å knytte an til en rekke andre skikkelser som er med på å bestemme utfallet av handlingen. For det andre fremstiller hun ham gjennomgående som konstant sykkelig, hostende og nerdete. Han er en usannsynlig, litt pinlig helt som ikke lever opp til sine egne idealer. Ved første øyekast kan tittelen *Jeg grunnla de forente stater* lyde pedagogisk [...] Er dette et portrett av Alexander Hamilton, underdoggen som den *egentlige* grunnleggeren av de forente stater? Så snart du er i gang med romanen, får tittelen heldigvis en annen klang. Stemmen til Hamilton er

bare en av mange i denne boken, der jeget like gjerne er slaven Ajax som etter hvert vinner sin frihet, Hamiltons kone Elizabeth, eller presten som ga ham muligheten til å ta en utdanning. Selv Hamiltons nemesis, visepresident Aaron Burr, kommer til orde. [...] Jægtnes' Hamilton er selv en mann med mange motsetninger: Han kom fra små kår, men blir en av de privilegerte, han var mot slaveriet, men holdt slaver, han elsket kona si, men var utro.” (Thomas Lundbo i *Morgenbladet* 7.–13. januar 2022 s. 43)

Den svenske forfatteren Elin Cullheds *Eufori: En roman om Sylvia Plath* (på norsk 2022) handler om den amerikanske poeten. Boka “er fortalt fra Plaths synsvinkel, og Cullhed legger seg tett opp til det billedrike språket og den svarte humoren som gjennomsyrer alt Sylvia Plath skrev. [...] Cullhed har ønsket å synliggjøre forholdet mellom psykisk sykdom og litterær skaperkraft. [...] Cullhed insisterer innledningsvis på at romanen skal leses som en skjønnlitterær tekst og ikke som en biografi. Men hvorfor har hun da valgt å ta utgangspunkt i dette forfatterlivet, hvis hun ikke ønsker at vi skal lese biografisk? [...] Hvis vi ser litt svart på det, og det gjør jeg etter å ha lest denne romanen, så er denne typen biografiske fortellinger, om de nå utkommer i bokform eller på filmlerretet, en form for parasittprodukter som livnærer seg på objektets opprinnelige talent og berømmelse.” (Knut Hoem i https://www.nrk.no/anmeldelser/anmeldelse_-_eufori_-_en-roman-om-sylvia-plath_-_av-elin-cullhed-1.15799998; lesedato 28.01.22)

“Litteratur med sterke selvbiografiske element har vi sett stadig mer av de siste årene. En god del samtidsforfattere skriver mer eller mindre selvbiografisk. Disse forfatterne benytter seg gjerne, men ikke nødvendigvis, av sitt eget og andres egentlige navn, og beskriver hendelser som faktisk har funnet sted. *Min kamp* (2009-2011) av Karl Ove Knausgård er et eksempel på et verk som representerer denne tendensen. Knausgård insisterer på at alt han skriver i *Min kamp* er sant, og han går langt i å utlevere både seg selv og sin egen familie. For eksempel forteller han detaljert om konens psykiske sykdom. Litteraturkritikere er litt uenige om hvor viktig selvbiografisk litteratur er for samtidslitteraturen. For eksempel skriver Marta Norheim i *Oppdateringar frå lykkelandet: Røff guide til samtidslitteraturen* (2017) at den selvbiografiske tendensen ikke er så dominerende i norsk samtidslitteratur som mange tror. Andre, for eksempel litteraturprofessor Frode Helmich Pedersen, hevder (blant annet i *Norsk litterær årbok 2017* (2017)), at det selvbiografiske, og selvopptatte, er en absolutt dominerende retning i samtidslitteraturen. Han mener også at dagens fokus på virkelighet i litteraturen er så viktig at det kan gå på bekostning av den fiksjonsbaserte litteraturen. Mange av disse romanene har skapt og skaper debatt nettopp fordi de utfordrer og utforsker romanens grenser og romanen som sjanger. Hva er fakta og hva er fiksjon?” (Sofie Birgitte Andersen og Hild Bakka i <https://www.xn--slvberget-l8a.no/Laering/Fordypningsoppgave/Emneliste/Selvbiografisk-litteratur>; lesedato 21.03.22)

“Litteraturen har selvfølgelig alltid inneholdt selvbiografiske elementer, men på slutten av 90-tallet og begynnelsen av 2000-tallet fikk forholdet mellom fakta og

fiksjon fornyet aktualitet og tydeligere uttrykk. Tendensen kan ses i sammenheng med utviklingen i media, spesielt den virkelighetshungeren som dagens talkshow, reality-tv og dokusåper er uttrykk for. Grensene mellom privat og offentlig og mellom fakta og fiksjon oppløses. Hva er sannhet, hva er løgn? Hvordan skape en identitet i litteraturen, hvordan danne et jeg i grenselandet mellom fakta og fiksjon? I 2005 skapte romaner av blant andre Hanne Ørstavik og Nikolaj Frobenius debatt på grunn av de dokumentariske grepene de benyttet seg av. I en artikkel i *Aftenposten* forsvarte forfatter Espen Haavardsholm den litterære halvdokumentarismen og understreket at virkelighetsforankringen er kommet for å bli (“Krevende litterære grep”, 9. april 2005). Det selvbiografiske ble etterhvert en “trend” i norsk litteratur, med Tomas Espedals romaner fra slutten av nittitallet og til og med *Imot naturen* (2011) og Karl Ove Knausgårds seksbindsverk som kanskje de tydeligste eksemplene. Jan Kjærstad kritiserte anmeldernes manglende forsøk på å sette Knausgårds *Min kamp 1* (2009) inn i en videre litterær kontekst [...] Han kaller Sverige “hybridlitteraturens vugge” i nordisk sammenheng og nevner blant annet Carina Rydberg og hennes roman *Den högsta kasten* som vakte stor debatt i Sverige da den kom ut i 1997. Den ekstremt selvutleverende romanen skapte heftige diskusjoner med sine lett gjenkjennelige personer og forfatterens uttalte vilje til å ta hevn. [...] Knausgård og Espedal har nå avsluttet sine selvutleverende prosjekter. Kanskje er det å trekke forfatterens egen biografi inn i skjønnlitteraturen noe vi nå ser på som en selvfølge, kanskje begynner vi rett og slett å bli lei av den selvbiografiske tendensen?” (Kristin Delås m.fl. i 2012; <https://bokverket.wordpress.com/2012/03/16/sannhet-eller-logn-litt-om-selvbiografiske-romaner/>; lesedato 21.03.22)

“Mange debutromaner er forkledde selvbiografier, sies det. Forfatteren er bare nødt til å skrive av seg barndomsminnene, problemene med foreldrene, den første forelskelsen, den smertefulle aborten, bestefarens død, osv. Klarer forfatteren å gi alt dette en tilstrekkelig litterær form, blir det bok av det. Og så er forfatteren fri til å skrive den vanskelige andreboken, som riktignok kan være en slags utvidelse av kampongens i debuten, men som vanligvis handler om noe helt annet. Det er nå forfatteren må bevise at han kan skrive. Altså at han kan dikte. Men noen forfattere vender stadig tilbake til den forjettede barndommen. De største forfatterstjernene i Norge i dag hadde sin barndom på 50- og 60-tallet, og stadig vekk dukker det opp bestselgere som omhandler en eller annen gutt som løper rundt i Oslos bakgater eller Østlandets skog og mark i knebukser og bukseseler. Kanskje disse bøkene er så populære fordi det finnes et betydelig lesersegment på samme alder som gleder seg over gjenkjennelsesfaktoren. Og kanskje til og med den yngre generasjonen synes det er noe eksotisk over disse barndomshistoriene fra en svunnen tid [...] Hva tenker lesere om å lese selvbiografisk, om de i det hele tatt tenker over det når de leser en bok som er blitt stemplet som selvbiografisk? Gir den antatte sannhetsgehalten et ekstra kick, eller er det uvesentlig for litteraturens opplevelse?” (Stian M. Landgaard i <https://www.landgaard.no/2010/01/01/lese-skrive-selvbiografisk/>; lesedato 18.03.22)

Hans Petter Blads *Schizothemia: En roman om forfatteren Thure Erik Lund* (2022) er hans roman “om forfatteren og kameraten Thure Erik Lund, og relasjonen hele veien beskrives som en klassisk *bromance*” (*Morgenbladet* 28. januar–3. februar 2022 s. 45). “I snart førti år har Hans Petter Blad studert bestevennen, og i det stille forsvart ham mot både reelle og tenkte angrep. Studiene er et forsøk på å nærme seg en av de mest uutgrunnelige figurene i norsk litteratur, hvilket kun lar seg gjøre ved å plassere ham i en skjønnlitterær tekst, siden Lund, ifølge Blad, er inkarnasjonen av det å skrive. *Schizothemia* er en roman om en nålevende forfatter, skrevet i den tro at ved å tegne et portrett av et sjeldent åndsmenneskene skal det være mulig å forstå sin egen utsatte plass i det Lund kaller “tekststrømmen”; et ord som ikke lar seg oversette andre steder enn i romankunsten, men som både kan lignedes med verden og alt det verden ikke er.” (<https://vivo.no/nettbutikk/5-boeker-/154111-schizothemia--en-roman-om-forfatteren-thure-erik-lund/>; lesedato 18.03.22)

Romaner har ofte blitt oppfattet/tolket som selvbiografiske, også når de ikke er det. Maria Kjos Fonn ga ut romanen *Kinderwhore* i 2018. “Romanen fulgte Charlotte, et blokkbarn som unnslipper traumer ved å stjele morens sovepiller. I etterkant lurte et samlet Norge på om romanen kunne være selvbiografisk? Om det ikke satte en direkte stopper for spekulasjonene, fikk Fonn i alle fall gitt uttrykk for et standpunkt gjennom å bære en t-skjorte med påskriften “Jeg er ikke Charlotte”.” (Hannah Bull i *Natt & dag* i 2020 s. 32)

Se også <https://www.litteraturogmedieleksikon.no/gallery/faksjon.pdf>

Alle artiklene og litteraturlista til hele leksikonet er tilgjengelig på <https://www.litteraturogmedieleksikon.no>